

*Др Владимир Ж. Марјански, ванредни професор
Универзитета у Новом Саду
Правни факултет у Новом Саду
V.Marjanski@pf.uns.ac.rs*

РАСПОДЕЛА ДОБИТИ ЧЛАНОВИМА ДРУШТВА С ОГРАНИЧЕНОМ ОДГОВОРНОШЋУ И РАЗЛИКЕ У ОДНОСУ НА ДРУГЕ ИСПЛАТЕ КОРПОРАТИВНО-ПРАВНОГ КАРАКТЕРА*

Сажетак: *С обзиром на то да у домаћој научно-стручној литератури постоји релативно велик број научних и стручних радова који се баве економском проблематиком политике исплате добити (дивиденде), то да су малобројни они који су посвећени правним аспектима расподеле добити, предмет разматрања у овом раду биће анализа регулативе која се односи на расподелу добити члановима друштва с ограниченом одговорношћу. Такође, с обзиром на то да у пословној пракси често не постоји исправно схватање правне природе различитих врста исплата члановима друштва с ограниченом одговорношћу које своје порекло ипак воде из истога иницијалног књиговодственог извора средстава – билансне добити, у раду ће бити извршено и јасно разграничење исплате добити у односу на друге врсте исплата корпоративно-правног карактера.*

Кључне речи: *друштво с ограниченом одговорношћу, расподела добити (дивиденде), расподела међудивиденде, билансна добит, ограничења плаћања.*

1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

У домаћој научно-стручној литератури постоји релативно велик број текстова који се баве економском проблематиком политике исплате добити

* Рад је настао као резултат истраживања на пројекту: „Правна традиција и нови правни изазови“ у 2020. години, чији је носилац Правни факултет у Новом Саду.

(дивиденде)², али постоје малобројни научни радови посвећени правним аспектима расподеле добити. Стога ће предмет разматрања у овом раду бити анализа регулативе која се односи на расподелу добити члановима друштва с ограниченом одговорношћу. У делу Закона о привредним друштвима (даље у тексту: ЗПД)³ који се односи на друштва с ограниченом одговорношћу закон садржи само неколико одредби које се директно односе на расподелу добити члановима друштва с ограниченом одговорношћу.⁴ У вези са осталим правилима која се односе на расподелу добити члановима друштва с ограниченом одговорношћу утврђена је сходна примена норми о расподели добити (дивиденде) акционарима акционарског друштва. „На исплату добити члановима друштва сходно се примењују одредбе овог закона о исплати дивиденде и међудивиденде акционарима.“⁵

Ипак, пре него што пређемо на анализу конкретних правила о расподели добити члановима друштва с ограниченом одговорношћу, у раду ће прво бити извршено јасно разграничење исплате добити од других врста корпоративно-правних исплата члановима друштва која своје порекло такође воде из истог иницијалног књиговодственог извора средстава – билансне добити. Правилно разликовање расподеле добити од других корпоративно-правних основа допуштених плаћања и разликовање допуштених од недопуштених плаћања може бити од помоћи и пореским органима приликом правилног опредељења пореског третмана конкретне исплате члану друштва тј. да ли се конкретна исплата има сврстати у порез на учешће у расподели добити (порез на дивиденду)⁶, порез на капитални добитак⁷ или узимање из имовине друштва у случају недопуштених плаћања.⁸ Коначно, поједина допуштена плаћања су порески неутрална (враћање додатних уплата и враћање зајма члану без камате).

Дакле, генерално исплате члановима друштва с ограниченом одговорношћу могу бити допуштене или недопуштене.

² Вид. опширније о томе код: Горан Шијан, Саша Граовац, Хусеин Мехмедовић, „Расподела нето добитка са посебним освртом на улагања у традиционалне финансијске инструменте“, *Анали Економског факултета у Суботици*, 37/2017, 299-309, Маја Арсић-Трајковић, Братислав Петковић, Душан Павловић, „Нешто о дивиденди“, *Економика*, 3-4/2008, 202-208, Љубица Комазец, „Расподела добити у функцији формирања финансијског капитала“, *Анали Економског факултета у Суботици*, 6/2001, 255-262 и Лидија Барјактаровић, Маја Димић, „Анализа утицаја савремених финансијских концепата на пословне преформансе предузећа у Србији“, *Индустрија*, 1/2020, 7-20.

³ Закон о привредним друштвима, „Сл. Гласник РС“ бр. 36/11, 99/11, 83/14 – др. закон, 5/15, 44/18, 95/18 и 91/19 (даље у фуснотама: ЗПД).

⁴ Вид. ЗПД, чл. 182 -185, чл. 200, ст. 1, тач. 6. и чл. 211, ст. 2, тач. 4.

⁵ ЗПД, чл. 183, ст. 1 у вези са применом чл. 270-275.

⁶ Вид. ЗПДГ, чл. 61, ст. 1, тач. 2.

⁷ Вид. ЗПДГ, чл. 72-80.

⁸ Вид. ЗПДГ, чл. 61, ст. 1 тач. 4.

Исплате које су извршене уз постојање одговарајућег правног основа заснованог на допуштеном правном основу у складу са законом и оснивачким актом (дефинисана плаћања) уз истовремено поштовање одредби о ограничењима плаћања из ЗПД сматрају се допуштеним плаћањима.

Правни основ за извршење исплате члану друштва може бити заснован на чланству у друштву тј. бити корпоративно-правног карактера (као такав он настаје у складу са одредбама ЗПД и оснивачким актом) или облигационо-правног карактера, када исплата члану не проистиче из чланства у друштву, већ се заснива у складу са одредбама неког другог закона (нпр. Закона о облигационим односима – даље у тексту ЗОО⁹).

Исплате корпоративно-правног карактера су оне које се заснивају на чланству у друштву и у складу са ЗПД и оснивачким актом могу бити извршене по основу: 1. учешћа у расподели добити; 2. учешћа у расподели ликвидационог остатка; 3. враћања додатних уплата; 4. откупа сопственог удела; 5. повлачења и поништења удела у власништву члана друштва; 6. иступања из друштва уз постојање оправданог разлога и 7. исплата несагласног члана друштва с ограниченом одговорношћу.

Исплате облигационо-правног карактера тј. у складу са одредбама неког другог закона (нпр. ЗОО) у пракси најчешће се односе на повраћај зајма који је члан дао друштву.

Недопуштене су оне исплате које су извршене без постојања одговарајућег правног основа (недефинисана плаћања) било корпоративно-правног, било облигационо-правног карактера или уз постојање допуштеног правног основа (дефинисана плаћања) у складу са законом и оснивачким актом али уз повреду одредби о ограничењима плаћања из ЗПД. Одредбе о ограничењима плаћања регулишу околности под којима друштву није дозвољено да својим члановима врши дефинисана плаћања.¹⁰

Исплате без постојања одговарајућег правног основа (недефинисана плаћања) представљају забрањена узимања из имовине друштва која су истовремено санкционисана нормама ЗПД¹¹, пореским прописима¹² и општим правилима из ЗОО о стицању без основа.¹³

⁹ Закон о облигационим односима, „Сл. лист СФРЈ“, бр. 29/78, 39/85, 45/89 – одлука УСЈ и 57/89, „Сл. лист СРЈ“, бр. 31/93, „Сл. лист СЦГ“, бр. 1/2003 – Уставна повеља и „Сл. гласник РС“, бр. 18/2020 (даље у фуснотама: ЗОО), чл. 557-566.

¹⁰ Јована Величковић, „Ограничења плаћања члановима друштава капитала (општи поглед)“, *Право и привреда*, 4-6/2019, 294.

¹¹ Вид. ЗПД, чл. 69, ст. 1, тач. 1 у вези са чл. 61.

¹² Вид. Закон о порезу на доходак грађана, „Службени Гласник РС“ бр. 24/2001...5/2020 (даље у фуснотама: ЗПДГ), чл. 61, ст. 1 тач. 4.

¹³ Вид. ЗОО, чл. 210-219.

2. БИЛАНСНА ДОБИТ КАО ИНИЦИЈАЛНИ КЊИГОВОДСТВЕНИ ИЗВОР СРЕДСТАВА ЗА ИСПЛАТУ ДОБИТИ И РАЗЛИКЕ ИЗМЕЂУ ИСПЛАТЕ ДОБИТИ И ДРУГИХ КОРПОРАТИВНО-ПРАВНИХ ОСНОВА ИСПЛАТЕ ЧЛАНОВИМА КОЈЕ СВОЈЕ ПОРЕКЛО ТАКОЋЕ ВОДЕ ИЗ ИСТОГ ИНИЦИЈАЛНОГ КЊИГОВОДСТВЕНОГ ИЗВОРА СРЕДСТАВА (БИЛАНСНЕ ДОБИТИ)

Билансна добит исказује се у годишњем финансијском извештају у оквиру пасиве биланса стања у оквиру капитала.¹⁴ Она представља збир нето добити (добити из претходне пословне године за коју се сачињава финансијски извештај)¹⁵ и већ исказане нераспоређене добити из ранијих пословних година које претходе претходној пословној години за коју се сачињава годишњи финансијски извештај.¹⁶

На овом месту, међутим, треба јасно истаћи да сама билансна добит није дивиденда и не мора бити опредељена за исплату добити члановима друштва. Постојање билансне добити не ствара аутоматски имовинско-правни захтев (потраживање) чланова према друштву да им буде исплаћена добит и њено постојање не значи само по себи да ће добит бити исплаћена члановима. Једно од основних чланских имовинских права које проистиче из власништва над уделом у друштву с ограниченом одговорношћу је право члана на учешће у расподели добити.¹⁷ То, међутим, није гарантовано право члана, већ апстрактно (условљено) право које своју конкретизацију добија тек након доношења одлуке о расподели добити. Пре доношења одлуке о расподели добити из власништва над уделом проистиче само будуће неизвесно и по свом износу неодређено потраживање за исплату добити.¹⁸ Стога конкретан имовинско-правни захтев (потраживање) члана за исплату добити по основу права на учешће у расподели добити настаје тек на основу конкретне одлуке скупштине друштва о расподели добити и не постоји пре њеног доношења. Другим речима, тек доношењем одлуке о расподели добити настаје облигациони однос између друштва као дужника и члана

¹⁴ Билансна позиција капитала АОП (0401)

¹⁵ Нето добит се добија тако што се од свих прихода за једно рачуноводствено раздобље (нпр. за једну пословну годину) одузму сви расходи, па се од евентуалне позитивне разлике одбије порез на добит. Исказује се у оквиру капитала на билансној позицији АОП (0419) на конту 341.

¹⁶ Нераспоређена добит је добит која је формирана из пословних година које су претходиле години за коју се саставља финансијски извештај и која није исплаћена члановима друштва. Исказује се у оквиру капитала на билансној позицији АОП (0418) на конту 340.

¹⁷ Вид. ЗПД, чл. 152, ст.1, тач. 2.

¹⁸ Thomas Reiser, *Recht der Kapitalgesellschaften – Ein handbuch für Praxis und Wissenschaft*, 2. Auflage, München 1991, 432.

као повериоца за исплату конкретне добити опредељене одлуком о расподели исте.¹⁹

Друштво, међутим, није у обавези да билансну добит расподели члановима тј. да донесе одлуку о расподели добити. Наиме, у складу са вољом друштва као посебног субјекта права (правног лица) одговарајућим скупштинским одлукама у складу са законом и оснивачким актом, уместо исплате добити (дивиденде) члановима друштва билансна добит може се трансформисати (распоредити) у правцу покрића губитака, формирања средстава резерви (наменске, ненаменске), повећања основног капитала из нето имовине друштва (нераспоређене добити) или у изостанку било које од тих одлука остати нераспоређена. Дакле, искључиво је право друштва да билансну добит остави нераспоређену (не постоји обавеза друштва да билансну добит расподели члановима), те да само одабере тренутак да ли ће, када и у ком смеру у складу са својим тренутним правно-економским интересима исту расподелити члановима, распоредити (трансформисати) у неком другом правцу или је оставити нераспоређену. Дакле, билансна добит је само иницијални књиговодствени извор средстава који се може расподелити члановима или распоредити у више наведених праваца у зависности од воље друштва и створеног корпоративно-правног основа, па исплате члановима које иницијално порекло воде из тог извора не представљају увек исплату добити иако је у том термину садржана језичка одредница „добит“.

У том смислу треба правити јасну правну разлику између исплата члановима које се врше на основу одлуке о расподели добити директно на терет билансне добити и исплата које се члановима могу у складу са ЗПД извршити из средстава резерви (нпр. приликом откупа сопственог удела²⁰, иступања из друштва из оправданог разлога²¹ или повлачења и поништења удела у власништву члана друштва²²) независно од тога што се средства резерви путем скупштинске одлуке о формирају истих у складу са ЗПД и оснивачким актом такође књиговодствено формирају на терет билансне (нераспоређене) добити, тј. из истог иницијалног књиговодственог извора средстава.

Дакле, билансна добит је само иницијални књиговодствени извор средстава. Она се даље може расподелити или распоредити. Зато треба јасно разликовати два израза: расподелу и распоређивање билансне добити. О расподели добити је реч искључиво када се донесе одлука о расподели добити која узрокује директну исплату на терет билансне добити. У свим осталим поменутим случајевима билансна добит првобитно се распоређује

¹⁹ Вид. Зоран Арсић, Владимир Марјански, *Право привредних друштава*, 3. издање, Нови Сад 2018, 219.

²⁰ Вид. ЗПД, чл. 157-159.

²¹ Вид. ЗПД, чл. 188-193.

²² Вид. ЗПД, чл. 155.

(трансформише) у резерве које имају другачију правно-економску сврху, и где се до исплате члановима долази кроз две фазе. Прво се формирају средства резерви за одређену намену²³, па се тек онда врши исплата на терет средстава резерви, а не директно на терет билансне добити. Из свих поменутих разлога проистиче да исплата накнаде (цене) члану по основу откупа сопственог удела²⁴, иступања члана из друштва из оправданог разлога уз исплату накнаде и исплата накнаде члану у случају повлачења и поништења удела не представљају исплату добити, већ исплате по другим корпоративно-правним основима које захтевају испуњење другачијих правних претпоставки и доношење корпоративних одлука које се већ на први поглед пратећи систематику ЗПД разликују од одлуке о расподели добити.²⁵ Осим тога за разлику од исплате добити која се увек заснива на једнострано теретном правном послу – одлуци о расподели добити, и где друштво у случају исплате добити не стиче право на било какву противчинидбу од члана друштва, исплата накнаде по основу откупа сопственог удела, исплата накнаде члану који из оправданих разлога иступа из друштва и исплата несагласног члана друштва с ограниченом одговорношћу, заснивају се на двострано-теретним правним пословима у којима друштво за исплату накнаде стиче

²³ Вид. ЗПД, чл. 157, ст. 4. „У случају откупа удела или дела удела од члана друштва, исплату накнаде по основу стицања сопственог удела друштво може вршити само из резерви које се могу користити за те намене“, чл. 189, ст. 1, тач. 1: „Друштво може исплаћивати накнаду за удео члану друштва који је иступио само из средстава резерви друштва које се могу користити за те намене“ и чл. 191, ст. 2: „До потпуне исплате накнаде удела члану који је иступио из друштва, друштво не може делити добит својим члановима и дужно је да сву остварену добит распоређује у резерве.“ Према Правилнику о контном оквиру и садржини рачуна за привредна друштва, задруге и предузетнике, „Сл. Гласник РС“, бр. 95/2014, чл. 25, ст. 1 и 3: „На рачунима групе 32 – Резерве, исказују се резерве из добити (законске, статутарне и друге), а на рачуну 322 – Статутарне и друге резерве, исказују се резерве које се формирају у складу са општим и другим актом правног лица и предузетника“.

²⁴ Вид. ЗПД, чл. 60, ст. 2.

²⁵ У случају откупа сопственог удела доносе се одлука о формирању средстава резерви, одлука о откупу сопственог удела и закључује се уговор о преносу удела уз накнаду између друштва и члана у складу са чл. 157 ЗПД, у случају исплате накнаде члану који иступа из друштва из оправданог разлога поступа се у складу са чл. 188-193 ЗПД, у случају исплате накнаде члану чији се удео повлачи и поништава поступа се у складу са чл. 155 ЗПД, у случају исплате накнаде несагласном члану друштва с ограниченом одговорношћу поступа се у складу са чл. 474-477. У вези са откупом сопственог удела и иступањем члана из друштва с ограниченом одговорношћу видети опширније код Владимир Марјански, „Стицање сопственог удела друштва с ограниченом одговорношћу откупом од члана друштва“, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, 2/2015, 671-681, Стеван Шогоров, „Правни статус сопственог удела друштва с ограниченом одговорношћу“, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, 3/2010, 27-36 и Стеван Шогоров, „Стицање сопственог удела од стране друштва с ограниченом одговорношћу“, *Право и привреда*, 4-6/2010, 43-52 и Владимир Марјански, „Иступање члана из друштва с ограниченом одговорношћу“, *Право и привреда*, 4-6/2016, 753-766.

право својине на целокупном или делу удела члана друштва тј. за последицу имају пренос целокупног или дела удела са члана на друштво. Након тако спроведених послова друштво заправо стиче сопствени удео.²⁶ У том смислу исплате које за свој иницијални књиговодствени извор средстава имају билансну добит могу проистицати из једнострано теретних или двострано теретних правних послова, па их и по том критеријуму треба јасно разликовати.

3. ВРСТЕ РАСПОДЕЛЕ ДОБИТИ

Постоје две врсте расподеле добити: 1. расподела добити која се заснива на редовном годишњем финансијском извештају и која приликом исплате терети искључиво добит из претходних пословних година – нераспоређену добит исказану у редовном годишњем финансијском извештају и 2. расподела привремене дивиденде (међудивиденде) тј. расподела добити која се заснива на ванредном финансијском извештају сачињеном за ту намену и која приликом исплате терети текућу добит предвиђеног обрачунског периода за који се исплаћује и која још није исказана у редовном годишњем финансијском извештају.

Дакле, суштинска разлика између тзв. редовне расподеле добити и расподеле привремене дивиденде (међудивиденде) је у томе која се књиговодствена средства терете за конкретну исплату добити: исказану добит из претходних пословних година (тзв. нераспоређену добит) или добит из текуће пословне године (текућа добит) која није још исказана тј. обухваћена редовним годишњим финансијским извештајем и чија је исплата условљена претходним усвајањем ванредног финансијског извештаја сачињеног за ту намену.

²⁶ Из тог разлога исплате које проистичу из одлуке о расподели добити и учешћа у расподели добити са пореског аспекта спадају у приходе од капитала (порез на учешће у расподели добити у складу са ЗПДГ, чл. 61, ст., 1, тач. 2), а исплате накнаде по основу откупа сопственог удела, исплата накнаде члану за удео због иступања из друштва из оправданог разлога и исплата несагласног члана друштва с ограниченом одговорношћу у порески третман пореза на капиталне добитке у складу са ЗПДГ, чл. 72-80 (када је преносилац удела физичко лице) и у складу са чл. 27-33 Закона о порезу на добит правних лица (када је преносилац удела правно лице), јер се тада накнада исплаћује као противчинидба за пренос удела у правном лицу. Различит порески третман исплате добити и исплате накнаде за откуп сопственог удела исказан је и у следећим Мишљењима Министарства Финансија Републике Србије: бр. 430-00-142/2018-04 од 22.06.2018. године, бр. 430-00-610/2018-04 од 18.12.2018. и бр. 430-00-235/2018-04 од 19.2.2019. Коначно, у погледу правно-економских разлика и различитог пореског третмана исплате добити и стицања сопственог удела (акција) видети монографију посвећену искључиво том питању: Susann Pochop, *Erwerb eigener Aktien als Alternative zur Dividendenzahlung: Der Einfluss der Besteuerung auf die Vermögensposition der Aktionäre*, Deutscher Universitätsverlag, 2004.

3.1. Расподела добити која се заснива на редовном годишњем финансијском извештају

3.1.1. Усвајање редовног годишњег финансијског извештаја као правна претходност доношења одлуке о расподели добити

Расподела добити која се заснива на редовном годишњем финансијском извештају изазива исплату члановима друштва која терети искључиво нераспоређену добит из претходних пословних година исказану у билансу стања као саставном делу редовног годишњег финансијског извештаја.²⁷ Стога је пре евентуалног доношења одлуке о расподели добити неопходно претходно усвојити редовни годишњи финансијски извештај за претходну пословну годину.

Годишњи финансијски извештај је финансијски извештај који се односи на једну целу претходну пословну годину. Пословна година се, по правилу, поклапа са календарском годином.²⁸ Годишњи финансијски извештај усваја се на редовној скупштини друштва која се одржава једном годишње, најкасније у року од шест месеци од завршетка пословне године.²⁹ Ова одредба ЗПД надовезује се на одредбе Закона о рачуноводству. У складу са Законом о рачуноводству правна лица, односно предузетници дужни су да редовне годишње финансијске извештаје за извештајну годину доставе Агенцији за привредне регистре, ради јавног објављивања, најкасније до 30. јуна наредне године, осим ако посебним законом није друкчије уређено.³⁰

²⁷ Саставни делови редовног годишњег финансијског извештаја прописани су у чл. 2 Закона о рачуноводству „Сл. Гласник РС“, бр. 62/2013, 30/2018 и 73/2019 – др. закон. У зависности величине правног лица и међународних рачуноводствених стандарда који се примењују редовни годишњи финансијски извештај увек се састоји из најмање два документа: биланса стања и биланса успеха, али може да обухвата и извештај о осталом резултату, извештај о променама на капиталу, извештај о токовима готовине и напомене уз финансијске извештаје.

²⁸ Дефиниција пословне године дата је кроз дефиницију пореског периода у чл. 38, ст. 1-3 Закона о порезу на добит правних лица, „Сл. Гласник РС“ бр. 25/2001...бр. 86/2019“: „Порески период за који се обрачунава порез на добит је пословна година. Пословна година је календарска година, осим у случају престанка или отпочињања обављања делатности у току године, укључујући и статусне промене, покретања поступка стечаја или ликвидације, као и у случају обуставе стечајног поступка услед продаје стечајног дужника као правног лица, односно обуставе поступка ликвидације, у току године. На захтев пореског обвезника који је добио сагласност министра финансија, односно гувернера Народне банке Србије, да саставља и приказује финансијске извештаје са стањем на последњи дан пословне године која је различита од календарске, надлежан порески орган одобрава решењем да се пословна година и календарска година разликују, с тим да порески период траје 12 месеци. Тако одобрени порески период обвезник је дужан да примењује најмање пет година.“

²⁹ Вид. ЗПД, чл. 264, ст. 1.

³⁰ Закон о рачуноводству, чл. 33, ст. 1.

Дакле, до усвајања годишњег финансијског извештаја скупштина друштва не може донети одлуку о расподели добити.³¹ Ипак, ради правилног разумевања наведеног треба навести следећи пример. Уколико претпоставимо да је данас 5. април 2020. године, а да годишњи финансијски извештај за претходну 2019. годину још није усвојен, није могуће донети одлуку о расподели добити којом би била обухваћена добит из 2019. године, јер она још није исказана. Насупрот томе, и даље је могуће донети одлуку о расподели добити која би теретила тзв. „стару“ нераспоређену добит тј. добит претходних година исказану у раније усвојеном финансијском извештају за 2018. годину.³² Стога, да би била донета ваљана одлука о расподели добити, којом би била обухваћена и добит из претходне пословне године, неопходно је да је претходно на редовној скупштини друштва усвојен годишњи финансијски извештај за претходну пословну годину.

Дакле, с обзиром на то да се одлука о расподели добити заснива на редовном годишњем финансијском извештају, јасно је да истој претходи усвајање годишњег финансијског извештаја. Такође, с обзиром на то да се одлука о расподели добити заснива на редовном годишњем финансијском извештају у којем се исказује нераспоређена добит (добит из претходних година) која се може теретити за исплату добити, правна ваљаност одлуке о расподели добити је у тесној вези са правном ваљаношћу одлуке о усвајању годишњег финансијског извештаја. У прилог томе говори и следећа одредба ЗПД у делу о акционарским друштвима која се сходно примењује и на друштво с ограниченим одговорношћу.³³ Ако је пресудом поништена одлука о усвајању годишњих финансијских извештаја друштва, сматраће се да је и одлука о расподели добити за ту пословну годину поништена истом пресудом и акционари (чланови код доо) ће бити у обавези да сву дивиденду примљену по основу те одлуке врате друштву у року од 30 дана од дана правноснажности пресуде.³⁴

Коначно, након доношења одлуке о расподели добити није неопходно извршити измене постојећег и усвајање измена постојећег (раније усвојеног) годишњег финансијског извештаја, независно од чињенице што ће након исплате добити износ нераспоређене добити исказан у последњем усвојеном и регистрованом годишњем финансијском извештају бити умањен. Та врста рачуноводственог догађаја исказује се у првом следећем редовном годишњем финансијском извештају.³⁵

³¹ Вид. ЗПД, чл. 370, ст. 2.

³² Исто тако из „старе“ нераспоређене добити могу се формирати и наменске резерве.

³³ Одредбе о побијању одлука скупштине садржане у делу регулативе о акционарским друштвима (ЗПД, чл. 376-381) у складу са чл. 217 ЗПД сходно се примењују и на побијање одлука скупштине друштва с ограниченим одговорношћу.

³⁴ ЗПД, чл. 380.

³⁵ Uwe Hüffer, *Aktiengesetz*, 4. Auflage, München 1999, 755.

3.1.2. Одлука о расподели добити као основ настанка имовинско-правног захтева члана према друштву за исплату добити

Као што је већ истакнуто, једно од основних чланских имовинских права које проистиче из власништва над уделом у друштву с ограниченом одговорношћу је право члана на учешће у расподели добити.³⁶ То, међутим, није гарантовано право члана, већ апстрактно (условљено) право које своју конкретизацију добија тек након доношења одлуке о расподели добити. Другим речима, не активира се аутоматски имовинско-правни захтев члана према друштву да му буде исплаћена добит самим успешним завршетком пословне године за коју ће у финансијском извештају бити исказана билансна добит.³⁷ Имовинско-правни захтев за исплату добити (дивиденде) може настати тек после доношења одлуке о расподели добити. Стога конкретан правни основ за настанак захтева члана за исплату добити по основу права на учешће у расподели добити настаје тек на основу конкретне одлуке скупштине друштва о расподели добити и не постоји пре њеног доношења. У прилог томе говори и следећа одредба ЗПД која се сходно примењује и на друштво с ограниченом одговорношћу³⁸, а која гласи: “После доношења одлуке о исплати дивиденде акционар (члан код доо) коме треба да буде исплаћена дивиденда постаје поверилац друштва за износ те дивиденде”.³⁹ Дакле, имовинско-правни захтев за исплату добити детерминисан је искључиво одлуком о расподели добити којом се опредељује укупан износ добити који се дели члановима, конкретан износ добити (дивиденде) који припада члановима друштва и рок за исплату добити (дивиденде), који не може бити дужи од шест месеци од дана доношења одлуке о исплати добити (дивиденде).⁴⁰

Одлука о расподели добити чије доношење се налази у искључивој надлежности скупштине друштва с ограниченом одговорношћу⁴¹, мора бити донета у складу са ЗПД и оснивачким актом друштва, како би иста изазвала настанак допуштеног имовинско-правног захтева за исплату добити и како би се следствено томе исплата члану по том основу могла сврстати у категорију допуштених плаћања. У том смислу одлука о расподели добити мора да испуњава неколико услова: 1. мора да буде донета од стране скупштине друштва прописаном већином гласова; 2. укупан износ билансне добити који се одлуком расподељује члановима мора бити у складу са фи-

³⁶ Вид. ЗПД, чл. 152, ст.1, тач. 2.

³⁷ Вид. Welf Müller, Burghard Hense (hrsgb.), *Beck'sches Handbuch der GmbH – Gesellschaftsrecht, Steuerrecht*, München 1995, 541.

³⁸ Према члану 183, ст. 1 „На исплату добити члановима друштва сходно се примењују одредбе овог закона о исплати дивиденде и међудивиденде акционарима“

³⁹ ЗПД, чл. 271, ст. 2.

⁴⁰ Вид. ЗПД, чл. 271, ст. 1.

⁴¹ Вид. ЗПД, чл. 200, ст. 1, тач. 6.

нансијским показатељима исказаним у редовном годишњем финансијском извештају и одредбама о ограничењима плаћања; 3. обим појединачне расподеле сваком члану друштва утврђен одлуком мора бити у складу са ЗПД и оснивачким актом; 4. имовинско-правни захтев за исплату добити може бити формиран искључиво у корист лица која су стекла право на учешће у расподели добити на дан стицања тог права (дан дивиденде).

А. Орган и неопходна већина за доношење одлуке о расподели добити

Прво, неопходно је да одлука о расподели добити буде донета на скупштини друштва. „Скупштина друштва одлучује о расподели добити и начину покрића губитака, укључујући и одређивање дана стицања права на учешће у добити и дана исплате учешћа у добити члановима друштва.“⁴²

Реч је о једној од ретких императивних норми ЗПД у делу о друштвима с ограниченом одговорношћу. То значи да је доношење одлуке о расподели добити у искључивој надлежности скупштине и није могуће делегирати ову надлежност скупштине на неки други орган (нпр. директора или надзорни одбор).⁴³

Друго, што се тиче већине за доношење ове одлуке ту важе следећа правила. Скупштина одлучује већином од две трећине од укупног броја гласова свих чланова друштва⁴⁴ о расподели добити и начину покрића губитака.⁴⁵ Оснивачким актом може се предвидети и друга већина за доношење одлуке о расподели добити, али не мања од обичне већине од укупног броја гласова чланова друштва који имају право гласа по том питању.⁴⁶

Једно од спорних питања је да ли се одлука о расподели добити која се заснива на редовном годишњем финансијском извештају може донети искључиво на редовној седници скупштине друштва тј. искључиво на оној на којој се усваја годишњи финансијски извештај⁴⁷ или је то могуће учинити и касније на ванредној седници скупштине, под претпоставком да је годишњи финансијски извештај претходно усвојен? Ова дилема је створена следећом, не баш „најспретније“ формулисаном нормом ЗПД: „Плаћање дивиденде

⁴² Вид. ЗПД, чл. 200, ст. 1, тач. 6.

⁴³ Пре измена и допуна ЗПД из 2018. године ова одредба је била диспозитивна јер је било прописано следеће: „Ако оснивачким актом није другачије уређено, скупштина доноси одлуку о расподели добити....“ Вид. ЗПД, чл. 200, ст. 1, тач. 6“ верзије закона.

⁴⁴ У конкретном случају реч је о најмање 66,67% гласова нужних за доношење одлуке о расподели добити.

⁴⁵ ЗПД, чл. 211, ст. 2, тач. 4.

⁴⁶ Вид. ЗПД, чл. 211, ст. 3.

⁴⁷ У вези са редовном седницом скупштине и материјалима за редовну седницу скупштине видети одредбе ЗПД, чл. 364 и чл. 367. које се у складу са чл. 201, ст. 2 ЗПД сходно примењују на друштво с ограниченом одговорношћу.

акционарима (члановима доо) може се одобрити одлуком о расподели добити усвојеном на редовној седници скупштине, којом се одређује износ дивиденде....“ која се сходно примењује и на друштва с ограниченом одговорношћу.⁴⁸ Чистим језичким тумачењем наведене норме могао би се извести погрешан закључак да се одлука о расподели добити која се заснива на редовном годишњем финансијском извештају може донети искључиво на редовној седници скупштине друштва тј. само на истој оној на којој је усвојен годишњи финансијски извештај за претходну пословну годину. Овакво тумачење, међутим, не би имало логичког оправдања. Наиме, основна претпоставка за доношење одлуке о расподели добити која се заснива на редовном финансијском извештају јесте да је исти претходно усвојен и иста се везује и заснива на усвојеном редовном годишњем финансијском извештају. Другим речима, одлука о расподели добити не везује се за врсту седнице скупштине друштва, већ за врсту финансијског извештаја на коме се заснива. Дакле, према нашем мишљењу, одлуку о расподели добити којом би се теретила добит из претходне пословне године за коју још није усвојен финансијски извештај свакако није могуће донети пре редовне седнице скупштине друштва која се управо и одржава првенствено ради усвајања редовног годишњег финансијског извештаја за претходну пословну годину.⁴⁹ Истовремено, међутим, нема сметње да се одлука о расподели добити донесе и на некој од ванредних седница скупштине које би уследиле након одржавања редовне седнице скупштине на којој је усвојен редовни годишњи финансијски извештај за претходну пословну годину. То је посебно објашњено у излагањима под насловом: „Усвајање годишњег финансијског извештаја као правна претпоставка доношења одлуке о расподели добити“. Дакле, не разликују се врсте одлуке о расподели добити (исплата редовне или исплата привремене дивиденде – међудивиденде) према томе на којој су врсти седнице скупштине донете, него на којој врсти финансијског извештаја су засноване – на редовном годишњем финансијском извештају у случају редовне исплате добити или на ванредном финансијском извештају сачињеном за ту намену у случају исплате међудивиденде, као и према томе која се добит терети за конкретну исплату – искључиво нераспоређена добит из претходних пословних година исказана у редовном годишњем финансијском извештају или текућа добит која још није исказана у редовном годишњем финансијском извештају и за коју се услед тога обавезно сачињава наменски ванредни финансијски извештај.

⁴⁸ Вид. ЗПД, чл. 271, ст. 1 у вези са чл. 183, ст. 1.

⁴⁹ У вези са одржавањем редовне седнице скупштине видети правила садржана у ЗПД, чл. 364-370.

Б. Укупан износ билансне добити који се расподељује члановима мора бити у складу са финансијским показатељима и одредбама о ограничењима плаћања

Укупна добит која се одлуком дели мора да буде у складу са одговарајућим финансијским показатељима. У том смислу, она се мора базирати на финансијским показатељима исказаним у последњем усвојеном редовном годишњем финансијском извештају. Конкретно, постоји горња граница укупног износа добити која може бити расподељена члановима друштва (тзв. билансна добит). То је укупан износ добити из претходних пословних година умањен за евентуалне губитке из претходних година, средства резерви предвиђена законом⁵⁰ и, или средства резерви формирана на добровољној основи (тзв. статутарне резерве – предвиђене оснивачким актом или одлуком скупштине друштва). Исплата добити изнад наведеног износа не може се сматрати допуштеном и разлика која би евентуално превазилазила наведени износ у том делу сматрала би се недопуштеним плаћањем. У прилогу ове говори следећа одредба ЗПД: „По усвајању финансијских извештаја за пословну годину добит те године распоређује се следећим редом: 1. за покриве губитака пренесених из ранијих година; 2. за резерве, ако су оне предвиђене посебним законом (законске резерве)“.⁵¹ Ако након распоређивања добити за сврху покрива губитака пренесених из ранијих година и за резерве, ако су оне предвиђене посебним законом (законске резерве) преостане део добити, скупштина га може расподелити за следеће намене: 1. за резерве ако их је друштво утврдило статутом (на добровољној основи)⁵²; 2. за дивиденду у складу са ЗПД; 3. за исплату запосленима.⁵³

Додатни ограничавајући фактор за исплату добити су одредбе о ограничењима плаћања. Треба, међутим, нагласити да се одредбе о ограничењима плаћања односе и на друге исплате члановима⁵⁴, а не искључиво на исплате које се заснивају на одлуци о расподели добити. Исплата добити мора бити извршена у складу са одредбом члана 275 ЗПД која се односи на ограничења плаћања. Одредбе члана 275. ст. 1. до 4. ЗПД о ограничењима

⁵⁰ Обавезно формирање законских резерви из остварене нето добити је реткост. Оне се углавном обавезно формирају само код привредних друштава које се баве одређеним финансијским делатностима (делатност банака, осигуравајућих друштава, инвестиционих фондова, лизинг друштава и сл.)

⁵¹ ЗПД, чл. 270, ст. 1.

⁵² Код друштва с ограниченом одговорношћу општим актом или другим актом друштва (нпр. одлуком скупштине о формирању средстава резерви у складу са чл. 25, ст. 3 Правилника о контном оквиру и садржини рачуна за привредна друштва, задруге и предузетнике)

⁵³ Вид. ЗПД, чл. 270, ст. 2.

⁵⁴ Односе се, на пример, на исплате накнаде за откуп сопственог удела, враћање додатних уплата, враћање зајма члану друштва и др.

плаћања за акционарска друштва сходно се примењују и на друштво с ограниченом одговорношћу.⁵⁵ Друштво не може вршити плаћања акционарима (члановима) ако је према последњим годишњим финансијским извештајима нето имовина друштва мања, или би услед такве исплате постала мања, од уплаћеног основног капитала увећаног за резерве које је друштво у обавези да одржава у складу са законом или статутом, ако такве резерве постоје, осим у случају смањења основног капитала, док укупан износ исплата акционарима (члановима) за пословну годину не може бити већи од добити на крају пословне године, увећане за нераспоређену добит из преходних периода и износе резерви које је друштво у обавези да одржава у складу са законом или статутом (оснивачким актом), ако такве резерве постоје.⁵⁶ Дакле, према ЗПД члановима друштва није доступна целокупна нето имовина⁵⁷, а када је реч о исплати добити расположив је само онај износ који превазилази вредност основног капитала, резерви независно од основа њиховог формирања и губитака. Математички изражено би то изгледало на следећи начин: текућа добит + добит из претходних година (нераспоређена добит) – основни капитал – средства резерви – губици.⁵⁸ Одлагање покрића губитака или формирања резерви независно од правног основа којим је утврђено њихово формирање (законске или статутарне резерве) у корист чланова друштва тј. ради доношења одлуке о расподели добити није допуштено.⁵⁹

Дакле, скупштина друштва нема слободу да занемари наведене финансијске показатеље и да обим исплате добити прошири на износ већи од допуштеног.⁶⁰ Насупрот томе, у погледу минималног износа билансне добити расположиве за расподелу члановима не постоји ограничење, јер она уосталом по вољи друштва може остати и потпуно нераспоређена у неодређеном временском периоду.

В. Појединачан (процентуални) обим расподеле добити по члановима друштва

Друштво с ограниченом одговорношћу спада у друштва капитала, па се право члана на учешће у расподели добити по правилу остварује сразмерно процентуалном учешћу тог члана у основном капиталу друштва. Ипак,

⁵⁵ Према ЗПД, чл. 184, ст. 1: „Одредбе члана 275, ст. 1 до 4. овог закона о ограничењима плаћања за акционарска друштва сходно се примењују и на друштва с ограниченом одговорношћу.

⁵⁶ Вид ЗПД, чл. 275, ст. 1.

⁵⁷ Нето имовина (капитал) се исказује у билансу стања код броја позиције (АОП) 0401.

⁵⁸ Вид. Мирко Васиљевић, Вук Радовић, Татјана Јевремовић Петровић, *Компанијско право Европске Уније*, Београд 2012, 146.

⁵⁹ Max Gellis, *Kommentar zum GmbH-Gesetz*, 4. Auflage, Wien 2000, 385.

⁶⁰ U. Hüffer, 754.

оснивачким актом може се одредити да се исплата добити не врши у сразмери са уделом чланова у основном капиталу друштва.⁶¹ Дакле, законска је претпоставка да чланови имају право на учешће у расподели добити сразмерно проценуталном учешћу тог члана у основном капиталу друштва, осим уколико се оснивачким актом не одступи од наведене сразмере.

Одступање од законског правила да се добит дели сразмерно проценуталном учешћу члана у основном капиталу није, међутим, без икаквих ограничења.

Одређивање (прописивање) да се добит не врши у сразмери са уделом чланова у основном капиталу друштва могуће је извршити искључиво оснивачким актом.⁶² Прописивање другачије сразмере за исплату добити неким другим актом, нпр. уговором између чланова, не обавезује друштво с ограниченом одговорношћу као посебног субјекта права. Када друштво доноси одлуку о расподели добити обавезно је да поступи и да је донесе искључиво у складу са законом и оснивачким актом.

Истина, предмет уређивања односа између чланова друштва у уговору између чланова може бити и питање међусобне прерасподеле добити која ће проистећи из пословања друштва.⁶³ То уређивање односа између чланова у вези са исплатом добити (прецизније новчаним износима који ће проистећи из расподеле добити), међутим, има само интерни – облигациони карактер. Дакле, добит се увек расподељује у складу са ЗПД и оснивачким актом. Тек уколико се донесе одлука о расподели добити у складу са ЗПД и оснивачким актом, тако настало и у складу са одлуком о расподели добити обликовано конкретно потраживање члана према друштву може бити предмет самосталног преноса по општим правилима уговора о цесији (између чланова или између члана и трећег лица).⁶⁴ Сходно томе и конкретни новчани износи примљени по основу расподеле добити могу се даље другачије дистрибуирати (прерасподелити) међу члановима у складу са уговором између чланова који су га закључили.⁶⁵ Дакле, одступање од законског правила да се добит дели другачије него што је предвиђено законом и које би обавезивало друштво приликом доношења одлуке о расподели добити, једино је могуће учинити у оснивачком акту.

⁶¹ ЗПД, чл. 183, ст. 2.

⁶² Вид. ЗПД, чл. 183, ст. 2.

⁶³ Вид. ЗПД, чл. 15.

⁶⁴ Вид. Одредбе о уступању потраживања уговором (цесија) из ЗОО, чл. 436-445.

⁶⁵ Према ЗПД, чл. 15, ст. 1 „Члан друштва може закључити уговор између чланова у писаној форми са једним или више чланова друштва истог друштва, којим се регулишу питања од значаја за њихове међусобне односе“. Једно од питања које се може уредити је и питање прерасподеле добити између тих чланова. Ипак, према ЗПД, чл. 15, ст. 2 „Уговор из става 1. овог члана производи дејство искључиво између чланова друштва који су га закључили“.

Када је реч о утврђивању другачије сразмере за исплату добити у оснивачком актом треба истаћи да ни оно није без икаквих ограничења.

Прво, одступање од тзв. законом прописане сразмере за исплату добити могуће је учинити само утврђивањем другачије процентуалне сразмере за исплату добити (нпр. да ће члану „х“ који поседује удео од 50% бити исплаћено 80% добити, а члану „у“ који такође поседује 50% удела у основном капиталу друштва 20% добити након доношења одлуке о расподели добити). При томе, међутим, није могуће прописати правило којим би одређен члан у потпуности био лишен права учешћа у расподели добити. Ово из разлога што у ЗПД није предвиђена могућност потпуног искључења овог чланског права, већ само одступање од законом утврђене сразмере за исплату добити. Право на учешће у расподели добити проистиче из власништва над уделом и неодвојиви је део чланства у друштву⁶⁶, па се сваком члану мора оставити право да „конкурише“ за исплату добити барем у неког минималном проценту (нпр. 1%). Минималног процента, међутим, нема. Важно је да је већи од нуле, јер му сваки проценат већи од нуле (па чак и 0,01%) не искључује, већ само ограничава право на учешће у расподели добити. Овде треба имати у виду и следеће одредбе ЗПД: „Оснивачки акт друштва с ограниченом одговорношћу мења се обичном већином гласова свих чланова друштва, осим ако оснивачким актом није предвиђена већа већина.“⁶⁷ Ипак, одлука о изменама оснивачког акта којом се умањују права неког члана друштва може бити донета само уз сагласност тог члана,⁶⁸ па је исти случај и када се ограничавају (умањују) законска права у вези са исплатом добити.

Друго, могуће је оснивачким актом временски ограничити примену норме о другачијој процентуалној сразмери исплате добити. У том смислу допуштено је да се у оснивачком акту пропише другачија сразмера за исплату добити за одређен број пословних година тј. за добит која ће проистећи из одређеног броја пословних година. На пример, дозвољено је утврдити да ће члану „х“ који поседује удео од 50% бити исплаћено 80% добити, а члану „у“ који такође поседује 50% удела у основном капиталу друштва 20% добити из добити која ће бити исказана у финансијским извештајима у наредне три пословне године (нпр. за 2021, 2022 и 2023. годину).

Треће, могуће је предвидети да ће се другачија сразмера примењивати све док се не достигне неки апсолутни износ исплаћене добити. На пример, могуће је предвидети да ће члану „х“ који поседује удео од 50% бити исплаћено 80% из остварене нето добити, а члану „у“ који такође поседује 50% удела у основном капиталу друштва 20% из остварене нето добити, све док

⁶⁶ Т. Reiser, 432.

⁶⁷ ЗПД, чл. 142, ст. 1.

⁶⁸ Вид. ЗПД, чл. 142, ст. 2.

члану „х“ не буде исплаћено 800.000 (осам стотина) хиљада динара, а члану „у“ 200.000 (две стотине) хиљада динара.

Прописивање другачије сразмере за исплату добити значи само другачије обликовање садржине евентуалног условљеног имовинско-правног захтева члана према друштву у односу на оно које је већ законом прописано. При томе је битно да такво обликовање имовинско-правног захтева буде садржински прецизно одређено или барем одредиво. Такво прописивање у оснивачком акту, међутим, не значи да је право чланова на исплату добити гарантовано. Описана и слична правила регулишу само садржину конкретног имовинско-правног захтева чланова према друштву за исплату добити, који ће настати тек после евентуалног доношења одлуке о расподели добити. Другим речима, то само значи да ће им добит бити исплаћена на горе описане начине, под условом да одлука о расподели исте буде донета. Дакле, тек после доношења одлуке о расподели добити настаће њихов имовинско-правни захтев за исплату добити чија ће садржина бити опредељена на неки од горе описаних начина утврђених у оснивачком акту. Ово стога јер је и тада искључива воља друштва да ли ће, када и у ком обиму билансну добит расподелити члановима тј. да ли ће и када донети одлуку о расподели добити и тек тада активирати имовинско-правни захтев чланова за исплату исте.

Насупрот наведеном не може се другачија процентуална сразмера за исплату добити везивати за конкретне приливе средстава у имовину друштва. На пример, није допуштено утврдити да ће члану „х“ који поседује удео од 50% бити исплаћено 80% добити остварене од продаје акција које друштво поседује у другом правном лицу, а члану „у“ који такође поседује 50% удела у основном капиталу друштва 20% из тог извора средстава. Ово из два суштинска разлога. Прво, друштво као правно лице има своју посебну имовину која је одвојена од имовине чланова друштва, па средства остварена продајом нечега што се налази у имовинској маси друштва припадају самом друштву, а не директно члановима друштва. Друго, евентуална исплата добити опредељена одлуком о расподели добити, како је горе детаљно описано, може се вршити само на терет билансне добити, па је неизвесно у ком обиму и да ли би уопште средства остварена продајом нечега из имовинске масе друштва (у конкретном случају акција које друштво поседује у другом друштву) у годишњем финансијском извештају могла бити исказана као добит и као таква јасно бити одвојена од добити формиране из других основа (извора). Другим речима, везивање права чланова за учешће у расподели добити из појединих екстерних прихода друштва, који се по рачуноводственим прописима не могу уопште или барем делимично окарактерисати као добит није правно могуће и допуштено. Осим тога, остварена добит зависи и од висине пословних расхода, па конкретни приходи из појединих извора не значе да ће и коначна добит на крају пословне године

бити довољна да се искаже у висини потребној за реализацију исплате из добити.

Коначно, евентуално прописивање у оснивачком акту или уговору између чланова да се добит мора или да се не сме расподелити члановима друштва (нпр. у наредне три године) биле би без правног дејства у односу на друштво јер је искључива воља друштва да ли ће, када и у ком обиму билансну добит расподелити члановима тј. да ли ће и када донети одлуку о расподели добити и тек тада активирати имовинско-правни захтев чланова за исплату исте. Воља друштва у правцу доношења или не доношења одлуке о расподели добити формира се на скупштини, па у складу са тим имовинско-правни захтев члана према друштву за исплату добити може бити створен само одлуком о расподели добити, а не оснивачким актом или уговором између чланова. Истина, могуће је на пример уговором између чланова уредити питање начина гласања у вези са доношењем одлуке о расподели добити. У том смислу, могуће је предвидети да се сви или само неки чланови међусобно обавезу да ће гласати за или против доношења одлуке о расподели добити у одређеном временском периоду (нпр. у периоду од три године). Такво обавезивање, међутим, има само облигационо-правно дејство, а евентуално гласање овако обавезаних чланова на скупштини друштва супротно правилима из уговора између чланова производио би правно дејство у правцу формирања воље друштва да донесе или не донесе одлуку о расподели добити. Поједностављено речено глас дат супротно норми из уговора између чланова производи правно дејство. Кршење норми о начину гласања из уговора између чланова могло би изазвати само постојање имовинско-правног захтева за накнаду штете или плаћање уговорне казне (уколико је уговорена) према члану који је ту норму својим гласањем на скупштини прекршио.

*Г. Дан стицања права на учешће у расподели добити (дан дивиденде)
и дан исплате учешћа у добити члановима (дан исплате дивиденде)*

Дан стицања права на учешће у расподели добити (дан дивиденде) је дан на који се утврђује које лице је стекло право на учешће у расподели добити и то према правилима која су важила на тај дан. С обзиром на то да право на учешће у расподели добити имају чланови друштва, те да се чланом друштва с ограниченом одговорношћу сматра лице које је регистровано као власник удела⁶⁹, лице које има право на учешће у расподели добити је лице које је било власник удела на дан који је одређен као дан стицања права на учешће у расподели добити (даље у тексту: дан дивиденде) и то према пра-

⁶⁹ Вид. ЗПД, чл. 143.

вилима у погледу сразмере исплате добити која су важила на тај дан. Члан друштва који пренесе целокупан удео или део удела (одређен проценат свог удела) после дана дивиденде, а пре исплате дивиденде, а који је поседовао удео на дан дивиденде, по основу чега је стекао право на учешће у расподели добити (исплату дивиденде), задржава то право у обиму и према правилима за исплату дивиденде, која су важила на дан дивиденде.⁷⁰

Како се на исплату добити члановима друштва сходно примењују одредбе ЗПД о исплати дивиденде и међудивиденде акционарима⁷¹ нека од правила о одређивању дана дивиденде која се односе на акционарска друштва сходно се могу применити и на друштво с ограниченом одговорношћу, уколико нису у супротности са неком од норми из дела регулативе о друштвима с ограниченом одговорношћу. У том смислу, код акционарских друштава важе следећа правила. „Статутом се може одредити дан или метод његовог одређивања, на који се утврђује списак акционара који имају право на дивиденду“.⁷² С обзиром на то да друштво с ограниченом одговорношћу нема статут, јасно је да је с обзиром на сходну примену то могуће учинити само оснивачким актом, те да се списак лица која имају право на дивиденду утврђује за чланове друштва с ограниченом одговорношћу, а не за акционаре. Стога ће се у даљем тексту користити изрази „оснивачки акт“ и „чланови друштва“. Ако оснивачким актом, међутим, није одређен дан дивиденде, тај дан се одређује одлуком о исплати дивиденде, у складу са методом за његово одређивање ако је она одређена оснивачким актом.⁷³ Код друштва с ограниченом одговорношћу је, међутим, спорно да ли се дан дивиденде уопште може одредити оснивачким актом или се оснивачким актом може предвидети само метод за његово утврђивање, будући да у делу регулативе о друштвима с ограниченом одговорношћу постоји императивна норма о томе да се дан дивиденде тј. дан стицања права на учешће у расподели добити одређује у одлуци скупштине о расподели добити. „Скупштина друштва одлучује о расподели добити и начину покрића губитака, укључујући и одређивање дана стицања права на учешће у расподели добити и дана исплате учешћа у добити члановима друштва.“⁷⁴ Стога смо мишљења да се дан дивиденде код друштва с ограниченом одговорношћу може одредити искључиво скупштинском одлуком о расподели добити, при чему то одре-

⁷⁰ Ово је у складу са одредбом члана 274, ст. 5. ЗПД која гласи: „Акционар који пренесе своје акције по основу којих је стекао право на дивиденду после дана дивиденде, а пре исплате дивиденде, задржава то право“, која се сходно примењује на друштва с ограниченом одговорношћу у складу са чланом 183, ст. 1 ЗПД.

⁷¹ Вид. ЗПД, 183, ст. 1.

⁷² Вид. ЗПД, чл. 274, ст. 1.

⁷³ Вид. ЗПД, чл. 274, ст. 2.

⁷⁴ ЗПД, чл. 200, ст. 1, тач. 6.

ђивање мора бити у складу са методом за његово одређивање само уколико је такав метод оснивачким актом уопште унапред предвиђен.

У вези са наведеним поставља се и питање да ли је одређивање дана дивиденде обавезан елемент дела садржине одлуке о расподели добити, тј. да ли одлука о расподели добити производи правно дејство иако у њој није одређен дан дивиденде и уколико је одговор позитиван, који ће се дан узети као дан дивиденде у случају да исти није одређен одлуком о расподели добити? Према нашем мишљењу одређивање дана дивиденде није обавезни елемент садржине одлуке о расподели добити. Одлука о расподели добити је пуноважна и уколико се њоме не одреди дан дивиденде. Тада се, према нашем мишљењу, даном дивиденде сматра дан доношења одлуке о расподели добити.

Надаље, за разлику од јавних акционарских друштава, код којих се као дан дивиденде не може одредити ранији дан од дана акционара утврђеног у складу са чланом 331. ЗПД⁷⁵ („дан акционара је дан на који се утврђује списак акционара који имају право на учешће у раду седнице скупштине и пада на десети дан пре дана одржавања те седнице“⁷⁶), код друштава с ограниченом одговорношћу не постоји законско ограничење временског периода у оквиру кога мора бити одређен дан дивиденде рачунајући уназад од дана одржавања скупштине друштва. У складу са тим, дан дивиденде код друштава с ограниченом одговорношћу, одређује се одлуком о расподели добити и може падати на дан одржавања седнице скупштине на којој се та одлука доноси или било који дан који претходи одржавању седнице скупштине.

Поред дана стицања права на учешће у расподели добити (дана дивиденде) одлуком о расподели добити може се утврдити и дан исплате учешћа у добити члановима друштва.⁷⁷ Даном исплате учешћа у добити члановима друштва одређује се дан на који ће члановима друштва, који су на дан дивиденде имали право на учешће у расподели добити, бити исплаћена добит. Са тим даном заправо доспева потраживање према друштву које се заснива на имовинско-правном захтеву за исплату добити насталом доношењем одлуке о расподели добити. Тај дан, међутим, не може бити одређен тако да пада по истеку рока од шест месеци од дана доношења одлуке о расподели добити. У прилог томе говори следећа норма ЗПД, која се налази у делу регулативе о акционарским друштвима и која се сходно примењује на друштва с ограниченом одговорношћу: „Плаћање дивиденде акционарима може се одобрити одлуком о расподели добити усвојеној на редовној седници скуп-

⁷⁵ Вид. ЗПД, чл. 274, ст. 3.

⁷⁶ ЗПД, чл. 331, ст. 1.

⁷⁷ Вид. ЗПД, чл. 200, ст. 1, тач. 6.

штине, којом се одређује и износ дивиденде и рок за исплату дивиденде (одлука о исплати дивиденде), који не може бити дужи од шест месеци од дана доношења одлуке о исплати дивиденде. У том смислу може се одредити било који дан за исплату дивиденде, који пада у оквиру рока од шест месеци од дана доношења одлуке о расподели добити (исплати дивиденде). У вези са наведеним могу се поставити следећа питања: 1. да ли одлука о расподели добити производи правно дејство уколико је у њој пропуштено да се одреди дан исплате дивиденде и уколико производи правно дејство који ће се онда дан узети као дан исплате тј. дан доспелости потраживања члана према друштву за исплату добити? и 2. да ли одлука о расподели добити производи правно дејство уколико је у њој утврђен дан исплате који пада након истека шест месеци од дана доношења одлуке и уколико производи правно дејство који ће се онда дан узети као дан исплате тј. дан доспелости потраживања члана према друштву за исплату добити?

На ова питања ЗПД не даје директне одговоре. Према нашем мишљењу одређивање дана исплате дивиденде није обавезни елемент садржине одлуке о расподели добити. Одлука о расподели добити је пуноважна и уколико се њоме не одреди дан исплате дивиденде. Тада се, према нашем мишљењу, даном исплате тј. даном доспећа обавезе за исплату добити члановима друштва сматра дан доношења одлуке о расподели добити. Дан доношења одлуке о расподели добити је дан одржавања седнице на којој је донета одлука о расподели дивиденде или међудивиденде. Узевши у обзир наведено, мишљења смо да ће одлука о расподели добити производити правно дејство и уколико је у њој утврђен дан исплате који пада након истека шест месеци од дана доношења одлуке, те ће се у том случају даном исплате сматрати последњи дан допуштеног рока за исплату дивиденде тј. дан са којим истиче рок од шест месеци од дана доношења одлуке о расподели добити, будући да одређивање рока за исплату дивиденде након истека рока од шест месеци од дана доношења одлуке о расподели добити према горе поменутој норми ЗПД није допуштено. Крајњи рок за исплату дивиденде који не може бити дужи од шест месеци од дана доношења одлуке о расподели добити утврђен је у изменама и допунама ЗПД из 2018. године.⁷⁸ У образложењу ове измене док је Закон о изменама и допунама ЗПД био још у фази предлога било је наведено да се ова норма уводи како би се спречило да акционари (чланови) чекају на исплату дивиденде и неколико година после донете одлуке, што је у пракси био чест случај. Стога смо и извели закључак да пропуштање утврђивања рока за исплату дивиденде и евентуално недопуштено постављање рока за исплату дивиденде након истека рока од шест месеци од дана доношења одлуке о расподели добити неће утицати на пуноважност

⁷⁸ „Сл. Гласник РС“ бр. 44/18.

саме одлуке о расподели добити и настанак потраживања члана према друштву за исплату исте.

3.2. Расподела привремене дивиденде (међудивиденде)

Поред редовне расподеле добити, о којој је детаљно било речи током претходних излагања, према ЗПД могућа је и расподела привремене дивиденде (даље у тексту: међудивиденде). Расподела међудивиденде је врста расподеле добити која се заснива на ванредном финансијском извештају сачињеном за ту намену и која приликом исплате терети добит из текуће године која још није исказана у редовном годишњем финансијском извештају. Дакле, постоји неколико суштинских разлика између редовне расподеле добити и расподеле међудивиденде. Прво, расподелом међудивиденде исплаћује се добит из текуће пословне године која још није исказана у редовном годишњем финансијском извештају. Друго, с обзиром на то да је реч о добити из текуће пословне године која још није исказана у редовном годишњем финансијском извештају, пре доношења одлуке о расподели међудивиденде неопходно је сачинити ванредни финансијски извештај који се сачињава управо за ту намену. Стога се расподела међудивиденде никада не заснива на редовном годишњем финансијском извештају, већ на ванредном финансијском извештају који се посебно сачињава за ту намену.

Одредбе о исплати међудивиденде налазе се у делу ЗПД који је посвећен акционарским друштвима (чл. 273 ЗПД), али се оне у складу са чланом 183, ст. 1 ЗПД примењују и на друштво с ограниченом одговорношћу. У даљем тексту следи анализа тих одредби: „Ако статутом (у случају доо оснивачким актом) није другачије одређено, друштво може плаћати привремену дивиденду (међудивиденду) у било које време између редовних седница скупштине.⁷⁹“ У овој одредби се за основни основни критеријум разликовања исплате међудивиденде од редовне исплате добити узима чињеница да се исплата међудивиденде може вршити између две редовне седнице скупштине друштва. Сматрамо да је основна полазна основа разликовања исплате међудивиденде од редовне исплате у овој одредби погрешно постављена. Наиме, није суштинска разлика између редовне исплате добити и исплате међудивиденде у томе да ли се исплата врши између две редовне седнице скупштине друштва, већ у томе да ли се исплатом добити терети искључиво добит из претходних година (нераспоређена добит) исказана у редовном годишњем финансијском извештају или и текућа добит која још није исказана у редовном годишњем финансијском извештају, па је за њу неопходно сачинити ванредни (наменски) финансијски извештај.⁸⁰ Ово стога,

⁷⁹ ЗПД, чл. 273, ст. 1 (пре тачке 1 и 2).

⁸⁰ Исти став је исказан и код М. Васиљевић, В. Радовић, Т. Јевремовић Петровић, 147.

јер је и одлуку о расподели редовне добити могуће донети на ванредној седници скупштине између две редовне седнице скупштине, уколико је претходно на редовној седници скупштине усвојен редовни годишњи финансијски извештај, како је горе већ образложено.

Даље, с обзиром на то да је у случају исплате међудивиденде реч о исплати добити из текуће пословне године која још није исказана у редовном годишњем финансијском извештају, пре доношења одлуке о исплати међудивиденде неопходно је сачинити ванредни финансијски извештај који се сачињава управо за ту намену. У прилог томе говори и наставак одредбе члана 273, ст. 1 изражен у тачки 1 где стоји да друштво може плаћати међудивиденду ако: „извештаји о пословању друштва и његовим финансијским резултатима сачињеним за ту намену јасно показују да је друштво у периоду за који се исплаћује међудивиденда остварило добит и да су расположива новчана средства друштва довољна за плаћање те међудивиденде.“ Дакле, постоје два основна услова за исплату међудивиденде. Први је да се у финансијском извештају који се сачињава за ту намену (ванредни финансијски извештај) покаже да је друштво остварило добит за период за који се исплаћује међудивиденда. Други је да из извештаја о пословању друштва проистиче да су расположива новчана средства друштва довољна за исплату међудивиденде. Поставља се, међутим, питање какав је рачуноводствени карактер поменутог извештаја о пословању из кога проистиче да ли су расположива новчана средства довољна за исплату међудивиденде. Према нашем мишљењу, реч је о извештају о токовима готовине. Извештај о токовима готовине пружа информације о приливима и одливима готовине и готовинских еквивалената током извештајног периода.⁸¹

Поред два поменута услова, постоји и ограничење износа међудивиденде који може бити исплаћен у складу са чланом 273, ст. 1, тачка 2 ЗПД: „износ међудивиденде који се исплаћује не сме бити већи од укупне добити остварене након завршетка претходне пословне године за коју су сачињени

⁸¹ Приликом састављања извештаја о токовима готовине примењују се одредбе Међународног рачуноводственог стандарда – МРС 7 Извештај о токовима готовине („Сл. гласник РС“, бр. 35/2014 - даље: МРС 7), односно одељка 7 МСФИ за МСП. Према МРС 7, извештај о токовима готовине, када се користи заједно са осталим финансијским извештајима, пружа информације које омогућавају корисницима да процене промене нето имовине ентитета, његову финансијску структуру и његову способност да утиче на износ и временско одређење токова готовине, како би се прилагодио променљивим околностима и могућностима. Информације о токовима готовине су корисне у процени способности ентитета да генерише готовину и еквиваленте готовине и омогућује корисницима да развију моделе за процену и поређење садашње вредности будућих токова готовине различитих ентитета. Оне такође повећавају упоредивост извештаја о пословној успешности различитих ентитета, јер елиминишу ефекте коришћења различитих рачуноводствених поступака за исте трансакције и пословне догађаје.

финансијски извештаји, увећане за нераспоређену добит и износе резерви које се могу користити за те намене, а умањене за утврђене губитке и износ који се мора унети у резерве у складу са законом или статутом.“ Математички изражено то би изгледало на следећи начин: текућа добит + добит из претходних година (нераспоређена добит) + износ резерви које се могу користити за ту намену (исплату међудивиденде) – губици – износ који се мора унети у резерве у складу са законом или статутом (код доо оснивачким актом).

Из ове одредбе заправо проистиче да се одлуком о расподели међудивиденде првенствено обухвата добит остварена након завршетка претходне пословне године (текућа добит), али се истом може кумулативно обухватити и добит из претходних пословних година за коју је већ сачињен редовни годишњи финансијски извештај и то у збиру максимално до износа који превазилази износ губитака и износ који се мора унети у резерве у складу са законом или статутом (код доо оснивачким актом). Дакле, одлуком о расподели међудивиденде може бити обухваћена или само добит из текуће године, или заједно добит из текуће и претходних пословних година (нераспоређена добит). За разлику од тога одлука којом се обухвата само добит из претходних пословних година (нераспоређена добит) која је исказана у редовном годишњем финансијском извештају није одлука о расподели међудивиденде, већ класична одлука о расподели добити, независно од чињенице да ли је иста донета на редовној седници скупштине или ванредној седници одржаној између две редовне седнице скупштине. Сагласно томе, за редовну одлуку о расподели добити друштва није неопходно сачинити ванредни финансијски извештај и извештај о пословању (извештај о токовима готовине), независно од тога да ли је донета на редовној или на некој од ванредних седница јер се иста увек заснива искључиво на редовном годишњем финансијском извештају и терети за исплату само добит из претходних пословних година (нераспоређену добит).

Надаље, правило је да одлуку о расподели међудивиденде такође доноси скупштина друштва с ограниченом одговорношћу јер је природа ове одлуке једнака одлуци о расподели добити.⁸² Ипак, право на доношење одлуке о расподели међудивиденде може се делегирати и на одбор директора односно надзорни одбор (у случају дводомног управљања друштвом), ако је то одређено статутом (код доо оснивачким актом) или одлуком скупштине друштва.⁸³

Сва остала правила која се односе на редовну исплату добити код друштва с ограниченом одговорношћу важе и за исплату међудивиденде.⁸⁴

⁸² Вид. ЗПД, чл. 200, ст. 1, тач. 6.

⁸³ Вид. ЗПД, чл. 273, ст. 2.

⁸⁴ То су следећа правила: 1. правило да укупан износ билансне добити који се расподељује члановима мора бити у складу са финансијским показатељима и одредбама о ограничењима плаћања; 2. правило да се добит расподељује сразмерно процентуалном учешћу

4. ЗАКЉУЧАК

Једно од основних чланских имовинских права које проистиче из власништва над уделом у друштву с ограниченом одговорношћу је право члана на учешће у расподели добити.⁸⁵ То, међутим, није гарантовано право члана, већ апстрактно (условљено) право које своју конкретизацију добија тек након доношења одлуке о расподели добити. Пре доношења одлуке о расподели добити из власништва над уделом проистиче само будуће неизвесно и по свом износу неодређено потраживање за исплату добити.⁸⁶ Стога конкретан имовинско-правни захтев (потраживање) члана за исплату добити по основу права на учешће у расподели добити настаје тек на основу конкретне одлуке скупштине друштва о расподели добити и не постоји пре њеног доношења. Другим речима, тек доношењем одлуке о расподели добити настаје облигациони однос између друштва као дужника и члана као повериоца за исплату конкретне добити опредељене одлуком о расподели исте.⁸⁷

Друштво, међутим, није у обавези да билансну добит расподели члановима тј. да донесе одлуку о расподели добити. Наиме, у складу са вољом друштва као посебног субјекта права (правног лица) одговарајућим скупштинским одлукама у складу са законом и оснивачким актом, уместо исплате добити (дивиденде) члановима друштва билансна добит може се трансформисати (распоредити) у правцу покрића губитака, формирања средстава резерви (наменске, ненаменске), повећања основног капитала из нето имовине друштва (нераспоређене добити) или у изостанку било које од тих одлука остати нераспоређена. Дакле, искључиво је право друштва да билансну добит остави нераспоређену (не постоји обавеза друштва да билансну добит расподели члановима), те да само одабере тренутак да ли ће, када и у ком смеру у складу са својим тренутним правно-економским интересима исту расподелити члановима, распоредити (трансформисати) у неком другом правцу или је оставити нераспоређену. Дакле, билансна добит је само иницијални књиговодствени извор средстава који се може расподелити члановима или распоредити у више наведених праваца у зависности од воље друштва и створеног корпоративно-правног основа, па исплате члановима које иницијално порекло воде из тог извора не представљају увек исплату добити иако је у том термину садржана језичка одредница „добит“.

члана у основном капиталу друштва, осим уколико другачија сразмера није предвиђена оснивачким актом и 3. правила која се односе на одређивање дана дивиденде и дана исплате дивиденде.

⁸⁵ Вид. ЗПД, чл. 152, ст. 1, тач. 2.

⁸⁶ T. Reiser, 432.

⁸⁷ Вид. З. Арсић, В. Марјански, 219.

Регулатива ЗПД која се односи на расподелу добити члановима друштва с ограниченом одговорношћу садржи неколико недостатака које би *de lege ferenda* требало отклонити. На овом месту наводимо само неке од њих.

Прво, у делу ЗПД који се односи на друштва с ограниченом одговорношћу закон садржи само неколико одредби које се директно односе на расподелу добити члановима друштва с ограниченом одговорношћу. У вези са осталим правилима која се односе на расподелу добити члановима друштва с ограниченом одговорношћу утврђена је сходна примена норми о расподели добити (дивиденде) акционарима акционарског друштва. Ово није најбоља законска техника за уређење овако важног питања, јер у пракси захтева правилан одабир одредби које се могу применити на расподелу добити члановима друштва с ограниченом одговорношћу.

Друго, ЗПД не садржи исправну дефиницију из које би проистекла јасна разлика између редовне расподеле добити и расподеле међудивиденде. „Ако статутом (у случају доо оснивачким актом) није другачије одређено, друштво може плаћати привремену дивиденду (међудивиденду) у било које време између редовних седница скупштине.⁸⁸“ У овој одредби се за основни критеријум разликовања исплате међудивиденде од редовне исплате добити узима чињеница да се исплата међудивиденде може вршити између две редовне седнице скупштине друштва. Сматрамо да је основна полазна основа разликовања исплате међудивиденде од редовне исплате у овој одредби погрешно постављена. Наиме, није суштинска разлика између редовне исплате добити и исплате међудивиденде у томе да ли се исплата врши између две редовне седнице скупштине друштва, већ у томе да ли се исплатом добити терети искључиво добит из претходних година (нераспоређена добит) исказана у редовном годишњем финансијском извештају или и текућа добит која још није исказана у редовном годишњем финансијском извештају, па је за њу неопходно сачинити ванредни (наменски) финансијски извештај.

Треће, једно од спорних питања је и да ли се одлука о расподели добити која се заснива на редовном годишњем финансијском извештају може донети искључиво на редовној седници скупштине друштва тј. искључиво на оној на којој се усваја редовни годишњи финансијски извештај или је то могуће учинити и касније на ванредној седници скупштине, под претпоставком да је редовни годишњи финансијски извештај претходно усвојен? Ова дилема је створена следећом, не баш „најспретније“ формулисаном нормом ЗПД: „Плаћање дивиденде акционарима (члановима доо) може се одобрити одлуком о расподели добити усвојеном на редовној седници скупштине, којом се одређује износ дивиденде....“ која се сходно примењује и на

⁸⁸ Вид. ЗПД, чл. 273, ст. 1 (пре тачке 1 и 2).

друштва с ограниченом одговорношћу.⁸⁹ Чистим језичким тумачењем наведене норме могао би се извести погрешан закључак да се одлука о расподели добити која се заснива на редовном годишњем финансијском извештају може донети искључиво на редовној седници скупштине друштва тј. само на истој оној на којој је усвојен годишњи финансијски извештај за претходну пословну годину. Овакво тумачење, међутим, не би имало логичког оправдања. Наиме, основна претпоставка за доношење одлуке о расподели добити која се заснива на редовном финансијском извештају јесте да је исти претходно усвојен и иста се везује и заснива на усвојеном редовном годишњем финансијском извештају. Другим речима, одлука о расподели добити не везује се за врсту седнице скупштине друштва, већ за врсту финансијског извештаја на коме се заснива.

Четврто, у ЗПД је створена дилема о томе да ли одређивање дана стицања права на учешће у расподели добити (дана дивиденде) и дана исплате учешћа у добити члановима друштва (дан исплате дивиденде) представљају нужне битне елементе одлуке о расподели добити, те да ли одсуство њиховог одређивања може утицати на њену пуноважност.

Коначно, у ЗПД је предвиђено да члан има право учешћа у расподели добити сразмерно процентуалном учешћу удела тог члана у основном капиталу друштва, осим ако је оснивачким актом одређено другачије.⁹⁰ У раду је извршена анализа правно допуштених правила која се могу предвидети у оснивачком акту у вези са могућим одступањем од законског правила да се добит члановима друштва дели сразмерно процентуалном учешћу удела члана у основном капиталу друштва.

ЛИТЕРАТУРА И ИЗВОРИ

- Владимир Марјански, „Иступање члана из друштва с ограниченом одговорношћу“, *Право и привреда*, 4-6/2016, 753-766.
- Владимир Марјански, „Стицање сопственог удела друштва с ограниченом одговорношћу откупом од члана друштва“, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, 2/2015, 671-681.
- Welf Müller, Burghard Hense (Hrsgb.), *Beck'sches Handbuch der GmbH – Gesellschaftsrecht, Steuerrecht*, München 1995.
- Горан Шијан, Саша Граовац, Хусеин Мехмедовић, „Расподела нето добитка са посебним освртом на улагања у традиционалне финансијске инструменте“, *Анали Економског факултета у Суботици*, 37/2017, 299-309.
- Зоран Арсић, Владимир Марјански, *Право привредних друштава*, Нови Сад 2018.

⁸⁹ Вид. ЗПД, чл. 271, ст. 1 у вези са чл. 183, ст. 1.

⁹⁰ Вид. ЗПД, чл. 152, ст. 2.

- Јована Величковић, „Ограничења плаћања члановима друштва капитала (општи поглед)“, *Право и привреда*, 4-6/2019, 294-315.
- Лидија Барјактаровић, Маја Димић, „Анализа утицаја савремених финансијских концепата на пословне преформансе предузећа у Србији“, *Индустрија*, 1/2020, 7-20.
- Љубица Комазец, „Расподела добити у функцији формирања финансијског капитала“, *Анали Економског факултета у Суботици*, 6/2001, 255-262.
- Маја Арсић-Трајковић, Братислав Петковић, Душан Павловић, „Нешто о дивиденди“, *Економика*, 3-4/2008, 202-208.
- Max Gellis, *Kommentar zum GmbH-Gesetz*, 4. Auflage, Wien 2000.
- Мирко Васиљевић, Вук Радовић, Татјана Јевремовић Петровић, *Компанијско право Европске Уније*, Београд 2012.
- Стеван Шогоров, „Правни статус сопственог удела друштва с ограниченом одговорношћу“, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, 3/2010, 27-36.
- Стеван Шогоров, „Стицање сопственог удела од стране друштва с ограниченом одговорношћу“, *Право и привреда*, 4-6/2010, 43-52.
- Susann Pochop, *Erwerb eigener Aktien als Alternative zur Dividendenzahlung: Der Einfluss der Besteuerung auf die Vermögensposition der Aktionäre*, Deutscher Universitätsverlag, 2004.
- Thomas Reiser, *Recht der Kapitalgesellschaften – Ein handbuch für Praxis und Wissenschaft*, 2. Auflage, München 1991.
- Uwe Hüffer, *Aktiengesetz*, 4. Auflage, München 1999.

Прописи:

- Закон о облигационим односима, „Сл. лист СФРЈ“, бр. 29/78, 39/85, 45/89 – одлука УСЈ и 57/89, „Сл. лист СРЈ“, бр. 31/93, „Сл. лист СЦГ“, бр. 1/2003 – Уставна повеља и „Сл. гласник РС“, бр. 18/2020.
- Закон о порезу на добит правних лица, „Сл. Гласник РС“ бр. 25/2001...бр. 86/2019
- Закон о порезу на доходак грађана, „Службени Гласник РС“ бр. 24/2001...5/2020.
- Закон о привредним друштвима, „Сл. Гласник РС“ бр. 36/11, 99/11, 83/14 – др. закон, 5/15, 44/18, 95/18 и 91/19 (даље у фуснотама: ЗПД).
- Закон о рачуноводству „Сл. Гласник РС“, бр. 62/2013, 30/2018 и 73/2019 – др. закон.
- Правилник о контном оквиру и садржини рачуна за привредна друштва, задруге и предузетнике, „Сл. Гласник РС“, бр. 95/2014.

Vladimir Ž. Marjanski, Ph.D., Associate Professor
University of Novi Sad
Faculty of Law Novi Sad
V.Marjanski@pf.uns.ac.rs

Allocation of Profit to Members of Limited Liability Company and Differences in Relation to Other Corporate Legal Payments

Abstract: *Given that there is a relatively large number of professional and scientific papers in the domestic scientific literature dealing with the economic issue of dividend payment policy, and that few are devoted to the legal aspects of profit sharing, the subject of this paper will be discussed analysis of the regulation relating to the distribution of profits to members of a limited liability company. Also, since in business practice there is often no correct understanding of the legal nature of the various payments to members of a limited liability company who also originate from the same initial bookkeeping source of funds – balance sheet profit, the work will also make a clear distinction between the payment of profits in relation to other payments of a corporate-legal nature.*

Keywords: *Limited liability company, profit distribution (dividends), distribution of interim dividends, balance sheet profit, payment restrictions*

Датум пријема рада: 29.04.2020.